

Hazánk
 Lap:
 Megjelent: **1948 NOV. 12.**

SAXA LOQUUNTUR...

— Néhány régi pesti házról. —

16

Ahol most az Apponyi-tér és a Petőfi Sándor-utca sarkán a Belvárosi Takarékpénztár cifra palotája immár, hálisten, újra pirosaranylik, álli egykoron a Brudern-ház, amelyet párizsi mintára épült „házközi sikátoráról” Párizsi-háznak is neveztek. Akkoriban — 1837-ben készült el — harminchét boltjával a földszinti traktuson olyan látványosság-számba ment, hogy a »Házai Tudóslátások» hosszú cikkben lelkendezett ebből az alkalmából a magyar főváros világvárosiasodásán. Az emelet nagyrészt — természetesen csak egyemeletes volt ez a világvárosi palota — a ház gazdája foglalta el: Brudern Jósef báró. Fényes szalonjaiban a magyarhoni frondeur-ök jöttek gyakorta össze, mikor is ilyenkor élesen bírálták a maradi táblabírós Magyarországot, de mint afféle kényes urak, a falakon kívül — a reformkor fórumain — nemigen mutalkoztak. Megvolt erre a jóokuk, mert reform-magyar lelkükben suttyomban napoleonista vágyálmokat ápolgattak a báró úr és barátai, a császári spiclik elől hát inkább elrejtettek.

A mai Anker-palota helyén a Gyertyánffy-ház állt. A dúsgazdag örmény, Gyertyánffy Dávid építtette 1831-ben, a nagy Polák tervel szerint Csodájára is jártak a legnagyobb pesti bérpalotának, amelynek legnevezetesebb „modern-

sege” szokatlan házirendje volt. Itt függesztették ki tudniük először a kapu alatt a lakók névjegyzékét és itt hozták először dívatba, hogy aki este 9 óra után tért meg szállására, illő díjat tartozott fizetni a kapunyitáért.

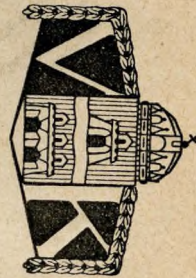
Váci-utca 19. Nem is egy, de két gyászos irodalmi nevezetessége van ennek a háznak, illetve amelyik annakidején a mai helyén állt: a régi Kappel-háznak. Itt halt meg 1830 november 21-én Kisfaludy Károly és kezek huszonöt évvel később, 1855 november 19-én, ugyanitt lehelte ki nagy le két Vörösmarty Mihály is. Ő ugyan nem itt lakott, de a ház elől lett rosszul és így ide vitték fel az egyik emeleti lakásba, ahol két-napi agónia után húnnya le a szemét örökre. A Kisfaludy Társaság Vörösmarty születésének százados fordulóján emléktáblával — ma is látható — jelölte meg a házat, ahol a „mester” és a „mesternél is nagyobb tanítvány” elhúnytak.

E két bús dátum között — 1846 telén — robbogott fel egy napon a ház emeletére egy harmadik költő. Petőfi Sándor, tisztára kiképződve, ahogy már illik, ha az ember lánykérőbe megy a leendő apósa-urához. Ez már derűsebb emlék az egykori Kappel-házról...

Előző este tartotta a „világ hírhedt zenésze”, Lizi Ferenc, pesti hangversenyét, ahol Petőfi

egy „feltűnően szép és izléses öltözékű fiatal úri hölgyet” talált észrevenni. És miután őt meglátni és megszeretni csak pillanatok műve volt, legott érdeklődni kezdett utána, máris kijelentvén, hogy e hölgy lesz a felesége, vagy senki más. Hiába volt barátai figyelmeztelése, hogy a bankár úr aligha költő számára nevelte szépséges leányát. Petőfit ez csak még inkább sarkalá és így azt is kijelentte, hogy másnap már meg is fogja kérni az ismeretlen kisasszony kezét ismeretlen atyjától. És a következő napon csakugyan bejelentette magát a bankárnál. Kappel úr — mint fel van jegyezve — nagyon udvariasan fogadta a költőt, de sajnálattal közölte, hogy nyilatkozatot nem tehet, mert leánya szívügyeibe atyai hatalmával nem kíván beleszólni. Petőfi megköszönte a felvilágosítást és kilépett, tán mondjuk úgy, elviharzott a ház kapuján. A világ legkurváltabb szerelmi regényének ezzel vége is szakadt: a költő a váciutcai házba többé nem látogatott el és a szép kisasszony, akinek így nem volt alkalma őt megismerni, rövidesen Lónyay Menyhértnek nyújtá kezét és szívet...

Elmúltak ők mind: bárók, örmény nábobok, halódó és szerelmes költők, meg ifjasszony szénészné. Már csak a kövek, azok is csak új kövek közé beépítve, beszélnek olykor még róluk. Saxa loquuntur...

Közp. nyomt. XX. é. 23. sz.

Szerző: Cím: <i>Saxa loquuntur</i>		Forrás: <i>Hazánk</i>	
		(Hely)	(Idő) <i>1948 nov. 12.</i>
Budapestre vonatkozó újságcikkek		(Köt. v. fiz.)	(Oldal)
Tárgy <i>728. 3.</i>	Osztályozás	Személy <i>Shakespeare - Lizi</i> <i>"1948"</i>	Helyszám

Székesfővárosi házi nyomda 1926 — 8891